

Arbeidsmarktgerichte inburgering

1. Doelgroepen oudkomers en andere inburgeringsplichtigen

We onderscheiden 1. werkenden en 2. werkzoekenden en 3. vrouwen zonder werk en zonder inkomen met een zorgtaak.

We kunnen ook doelgroepen onderscheiden op grond van scholingsachtergrond. Voor migranten (jong-volwassenen en volwassenen) die in de leeftijd 18 of ouder naar Nederland gekomen zijn, onderscheiden we de volgende niveaus.

- Hooggeschoolden (diploma afgerond vo en diploma hoger onderwijs)
- Middengespoolden (“middenschool” en/of enkele jaren voortgezet onderwijs)
- Laaggeschoolden (afgeronde basisschool)
- Ongeschoolden (geen of enkele jaren lo, Koranschool)

Een aparte groep betreft de anderstalige volwassenen (genaturaliseerden en niet-genaturaliseerden) die op jongere leeftijd in het kader van gezinshereniging in Nederland is komen wonen en niet 8 jaar van hun leerplichtige leeftijd in Nederland gewoond hebben, maar ook niet over een schooldiploma beschikken. Ze zijn dus inburgeringsplichtig. We weten niet hoe groot die groep is, maar enkele tienduizenden zijn het er zeker. De meesten van hen hebben een jaar of enkele jaren een ISK (een internationale schakelklas) gevolgd en zijn gaan werken of zijn (in het geval van allochtone meisjes) door hun ouders van school gehaald voor hulptaken in het gezin.

Over het algemeen spreken zij een beetje tot redelijk veel, alledaags, Nederlands. Hun schriftelijke vaardigheden in het Nederlands zijn vaak beperkt.

2. Taalniveaus

Het Inburgeringsexamen bestaat uit verschillende onderdelen: een praktijkexamen (assessments en portfolio) dat gekoppeld is aan opleidingen en aan praktijkoefening en een centraal examen met een digitaal praktijkexamen (EPE), het examen Kennis Nederlandse samenleving (KNS) en een korte spreek- en luistertoets (TGN; toets geproken Nederlands). De taalniveaus van het inburgeringsexamen zijn afgeleid van het Europese referentiekader (ERK) voor moderne vreemde talen. De taalniveaus van het ERK zijn voor het Nederlands als tweede taal (NT2) en voor het Nederlands als vreemde taal (NVT) beschreven in een kadertekst van de Nederlandse Taalunie.

Er zijn 6 niveaus onderscheiden A1 en A2, B1 en B2, C1 en C2. Het niveau C2 is dat van een hooggeschoolde, zeer taalvaardige moedertaalspreker.

De toetsen en beoordelingen van NT2 en NVT hebben uitsluitend betrekking op de onderscheiden niveaus A1 tot en met B2.

Het inburgeringsexamen voor nieuwkomers vanaf 1 januari 2007 is voor alle taalvaardigheden A2. Het taalniveau inburgeringsexamen voor oudkomers is A2 voor de mondelinge vaardigheden en A1 voor de schriftelijke vaardigheden.

3. De Werkenden

Onder de werkenden vinden we veel anderstalige (jong-)volwassenen die niet aan de taaleisen van de inburgeringsplicht voldoen, dan wel niet over de juiste bewijzen van voldoende taalniveau beschikken. Daaronder rekenen wij ook de zelfstandig ondernemers.

Deze groep komt bij de reïntegratie niet zo snel in beeld, ten minste, zo lang ze nog werken of met succes hun eigen zaak drijven.

Echter: van verschillende kanten is er al op gewezen dat de inhoud van het inburgeringsexamen Werk eigenlijk niet goed past bij de (grote) doelgroep zelfstandige ondernemers. Het verdient aanbeveling om hier een passende oplossing voor te zoeken.

We beschrijven hieronder drie manieren waarop werkenden aan hun inburgeringsplicht kunnen voldoen (cq. hun inburgeringsbehoefte kunnen inlossen).

In alle gevallen gaan we ervan uit dat de inburgeraar profiteert van het feit dat hij/zij een cursus of opleiding volgt en examen doet in het verlengde van en met volledige gebruikmaking van opgedane ervaringen op die werkvloer. De aanpakken zijn dus sterk EVC-gestuurde aanpakken.

De Inburgering op de werkplek (Nederlands-op-de-werkvloer aanpak)

Veel werkgevers zijn van oordeel dat de taalvaardigheid van een deel van de anderstalige werknemers op punten tekort schiet en ook is het zeer goed voorstelbaar dat de werkgever of de werkomgeving in de komst van de inburgeringswetgeving en de geboden voorzieningen een goede aanleiding vindt om druk op de ketel te zetten. In de Pilots Inburgering op de werkvloer van de Frontoffice Inburgering is dat ook gebeurd.

In dit geval kan het zelfs ook zo zijn dat de werkgever of de branchevereniging besluiten zelf een aanbod te doen: er kunnen voorstellen worden gedaan voor werkvloergerichte taalcurssussen, of werksoortgerichte taalcurssussen, waaraan de betreffende werknemers deelnemen en waarmee tevens wordt voorbereid op het afleggen van het inburgeringsexamen. Het inburgeringsexamen Werk bestaat voor een groot deel – het Praktijkexamen - uit praktijkassessments die op de werkvloer worden afgenomen. Het mes snijdt aan twee kanten: verbeterde werkvloercommunicatie (het werkgeversvoordeel) en het inburgeringsexamen is gehaald (het werknemersvoordeel). Ook het

De Praktijkexamens bestaan uit een zeker aantal assessments die zijn gebouwd op zogenaamde Cruciale Praktijksituaties. Die zijn 100% werkvloergerelateerd: deelname aan het werkoverleg, voeren van een functioneringsgesprek, voeren van een klantgesprek, notities maken n.a.v. een telefoongesprek, gesprek met de arbo-arts, invullen van een sollicitatieformulier, etc.

Bedrijven, arbeidsorganisaties en brancheverenigingen kunnen zichzelf en hun werknemers helpen door aan te sluiten bij de landelijke ontwikkelingen en mogelijk bij de landelijke voorzieningen die voor deze activiteiten beschikbaar komen. Het is zelfs mogelijk dat O&O-fondsen dit gaan oppakken; het is ook mogelijk dat sociale partners hieromtrent afspraken maken in hun cao's.

Het Inburgeringsexamen examineert taalvaardigheid toegepast in bekende situaties en over bekende (hier dus werkvloergerichte) onderwerpen, alsmede kennis Nederlandse samenleving

op niveau A2 mondeling en A1 schriftelijk. Dat is het taalniveau van de laagste functioneringsniveaus op de arbeidsmarkt.

Deze insteek is dus het best passend bij laag-/lagergeschoolde anderstaligen.

De Staatsexamen NT2-oplossing

Het is natuurlijk ook heel goed mogelijk dat werkenden met een goede vooropleiding (in eigen land) en een redelijk taalniveau op een meer bij hun niveau passende wijze aan hun inburgeringsplicht voldoen. Voor middenopgeleide en hoogopgeleide anderstaligen zijn er de Staatsexamens NT2. Er zijn 2 examenprogramma's (midden en hoog) en beide examens zijn geheel gericht op de taaleisen van beroepsopleiding en werkvloer.

Programma II toets de taalvaardigheid die nodig is om met succes deel te nemen aan opleidingen HBO en universitair of de taalvaardigheid die nodig is om op middenkader en hogere niveaus op de arbeidsmarkt te kunnen functioneren. In het Europees Referentiekader (ERK) voor moderne talen staat dit examen op niveau B2.

Tevens is het Staatsexamen NT2 geldig als bewijs van voldoende taalvaardigheid voor wie een naturalisatie-aanvraag gaat doen. Voor de betreffende inburgeraar is er dus ook een persoonlijk voordeel.

De afgelopen jaren namen 15.000 tot 18.000 anderstalige volwassenen deel aan de Staatsexamens NT2. Deze examens worden, net als de inburgeringsexamens, afgenomen door IBG op dezelfde examenlocaties.

Voor de Staatsexamens NT2 worden door aanbieders in Nederland (scholen en taleninstituten) al jaren examentrainingen georganiseerd.

In de nieuwe inburgering komen zulke taalcurssussen niet voor vergoeding in aanmerking.

Ook kunnen voor inburgeringsplichtigen geen educatiemiddelen ingezet worden.

Ook nu al vergoeden vaak werkgevers de cursus- en examenkosten voor de anderstalige werknemers die een redelijk taalniveau hebben en een examentraining volgen (zie bij voorbeeld het overzicht examentrainingen ITTA).

De aanpak Geïntegreerde Trajecten

Ook is het mogelijk dat de werkgever, de branche, de gemeente, etc. er meer voor voelen om in het geval van (in eigen land) midden- en hoogopgeleide anderstaligen deelname aan een deeltijd-kwalificerende beroepsopleiding te organiseren. Er zijn wel voorbeelden van werkgevers die voor dit doel beroepsopleidingen inkopen bij ROC's (vgl. Scania en Auping). In combinatie met bijdragen uit de O&O-fondsen is dat een aantrekkelijk alternatief; tevens is er de WVA-Scholing en de WVA-Startkwalificatie. Voorts moet gemeld worden dat steeds meer beroepsopleidingen in staat zijn om anderstalige volwassenen adequaat op te vangen in geïntegreerde opleidingen (NT2- en vaktaalontwikkeling ingebracht in de beroepsopleiding zelf, de zogenaamde Geïntegreerde Trajecten, GIT).

Met behulp van branche-organisaties die een deel van hun eigen scholingsgelden beschikbaar kunnen maken, aangevuld met de ESF-middelen waar veel fondsen over beschikken, wordt het mogelijk om inburgeringsplichtigen en inburgeringsbehoefteigen aan een officiële beroepskwalificatie te helpen.

Voor werkenden levert het in ieder geval een grotere kans op behoud van werk en zelfs verbetering van de arbeidsmarktpositie.

Een problematische groep onder de werkenden zijn de analfabeten. We weten niet zo goed hoe groot die groep is, maar enkele duizenden tot tienduizenden betreft het zeker wel. In verschillende werksoorten kan bijna al het werk worden uitgevoerd zonder dat de werknemer leest of schrijft: milieutechniekbedrijven, afvalverwerking, de schoonmaakbedrijven,

textielwasserijen, (glas-) tuinbouw, spoelkeukens, sommige sectoren in de bouw, kabelbedrijven, visafslag, visfileerderijen, kippenslachterijen, stadsreiniging, groenteverpakkingsbedrijven, etc. etc.

Alfabetisering kan worden gefinancierd met educatiemiddelen uit de WEB. Het probleem is dat intensieve alfaNT2-cursussen moeilijk met een volle werkweek gecombineerd kunnen worden. In sommige gevallen zouden instellingen de betrokkenen via het werk voor het mondelinge deel van het Inburgeringsexamen kunnen trainen; het schriftelijke niveau op A1 afronden zal veel meer tijd vergen..

4. De Werkzoekenden

De werkzoekenden die aan de minimale taaleisen voldoen (A1 schriftelijk en A2 mondeling; of meer) en daar bewijsstukken van hebben, zouden formeel dus aan hun inburgeringsplicht voldoen. Voor deze werkzoekenden geldt dat deelname aan een kwalificerend traject onder dezelfde condities als boven genoemd zijn, zeer gewenst kan zijn. Verschillende gemeenten organiseren en faciliteren Geïntegreerde trajecten voor jong-volwassenen in de leeftijd van 23 tot 27 jaar (met Stufi) en voor andere groepen anderstalige werkzoekenden en voor bijstandsmoeders in het kader van de WWB; ook wanneer de werkzoekende op of boven het taalniveau van het Inburgeringsexamen zit maar niet over een passend MBO-diploma beschikt.

In sommige gevallen biedt de gemeente ook een taaltraining als voorbereiding op deelname Staatsexamen NT2 in het kader van inzet Educatiemiddelen (t.b.v. personen boven A2/A1-niveau)

Voor werkzoekenden die niet aan de minimale taaleisen van de inburgeringsplicht voldoen kunnen er drie opties voorliggen:

De Staatsexamen NT2

Voor midden – en hoogopgeleiden (bij voorbeeld de uitkeringsgerechtigde asielzoekers) een traject met examentraining voor deelname aan het Staatsexamen NT2, eventueel gecombineerd met werkervaringsplaats e.d. Voor midden – en hoogopgeleiden (d.w.z. mensen met vo-achtergrond en mensen met diploma's hoger onderwijs eigen land) zijn t.b.v. examentraining veel ICT-middelen beschikbaar. Deze groep kan ook succesvol gebruik maken van internet. Gelden uit de regelingen Inburgering (voor inburgeringsplichtigen en voor inburgeringsbehoefigen en voor allochtone vrouwen) mogen niet besteed worden aan cursussen die opleiden voor Staatsexamen NT2. Zelfstandige inburgeraars die geen tegemoetkoming van gemeenten ontvangen, kunnen wel zulke trainingen volgen en voor de inkoop daarvan de leningsfaciliteiten gebruiken. Als zij slagen krijgen ze ook de forfaitaire vergoeding.

Re-integratie met Inburgeringsexamen

Re-integratie en Inburgering gecombineerd, volgens het model Nederlands op de werkvloer is een goede optie voor de laaggeschoolden en voor sommige groepen middengeschoolden. De werkplek is de oefenplek en de assessmentplek, de deelnemers volgen een door het reïntegratiebedrijf, eventueel mede onder auspiciën van de werkgever, aangeboden Nederlands op de werkvloer-cursus waarin de CP's van het inburgeringsexamen uitgangspunt zijn. Het Inburgeringsexamen met de praktijktoetsen is hier van toepassing. Gemeenten zijn inmiddels overgegaan op de aanbesteding van veel verschillende inburgeringscursussen van dit type.

Geïntegreerde scholing

Reïntegratie & inburgering via een geïntegreerd traject: het kwalificerend traject. Hierbij is de leerbaan de leerplek voor de opleiding. Laaggeschoolden en middengeschoolden hebben veel baat bij deze aanpak. Met name wanneer men in eigen land al ervaring heeft opgedaan in een bepaald beroep. Veel beroepsopleidingen slagen erin om anderstaligen die al A2/A1 niveau hebben, maar dat niet kunnen bewijzen, binnen een jaar (Kwalificatie MBO-1) of binnen anderhalf jaar (MBO-2) een beroepskwalificatie te laten halen..

5. De allochtone vrouwen

De doelgroep allochtone vrouwen bestaat uit verschillende subgroepen (zie o.a. Taal Totaal van de Cie Pavem). Als we de beschikbare onderzoeksgegevens bekijken dan kunnen we aannemen dat ongeveer 1/3 deel van de groep vrouwen (het gaat dus om ex-vluchtelingen, migrantenvrouwen en vrouwen uit bruiddonorlanden) laaggeschoold en soms zelfs ongeschoold is, 1/3 deel van de groep is middengeschoold (basisschool plus enkele jaren vo) en 1/3 deel is hooggeschoold (afgerond middelbaar onderwijs en hoger onderwijs). Veel vrouwen die de afgelopen 10 jaar in Nederland zijn komen wonen, hebben een nieuwkomercertificaat gehaald op het gewenste niveau. Maar ook heel veel vrouwen niet. Een onbekend, maar groot aantal heeft in de loop van de tijd de cursussen verlaten vanwege zwangerschap (in Amsterdam heeft naar schatting een kwart van de vrouwelijke nieuwkomers de cursussen niet afgemaakt vanwege zwangerschap). Zij zijn dus inburgeringsplichtig volgens de nieuwe wet.

Op een aantal plaatsen in Nederland is ervaring opgedaan met de toeleiding van vrouwen naar beroepsopleidingen. Het gaat dan soms om moeders in de bijstand of vrouwen met een gezinsuitkering. Vaak gaat het om vrouwen zonder uitkering die ook niet ingeschreven staan als werkzoekende. Maar dat zelf wel zo voelen.

Veel van deze vrouwen worden momenteel gezien als goede kandidaten voor inburgeringcursussen van het type OGO. Echter, een groot deel van deze groep zou veel meer geholpen zijn met een geïntegreerd traject (taal en vaktaal en beroepsopleiding). Met name in dienstverlenende beroepen, in administratieve beroepen, zorgberoepen, in beroepen als horeca-assistent (keukens, catering, etc) en in functies facilitair en detailhandel ligt veel emplooi.

Er is veel ambitie en veel potentie in deze groepen vrouwen maar er is ook veel onzekerheid over de consequenties voor het gezinsinkomen als men opleidingen gaat volgen.

De aanpak zou dus erg gepropageerd moeten worden onder de niet-uitkeringsgerechtigden. (de nuggers). Onder de niet-werkende vrouwen zijn er velen (en meer dan de 10.000 die Pavem noemt) die een middelbare opleiding in het eigen land hebben afgerond. Voor deze vrouwen is een kwalificerende beroepsopleiding natuurlijk altijd te verkiezen; het vergroot de mogelijkheden voor economische onafhankelijkheid. Bovendien moeten de verborgen talenten worden opgespoord en beschikbaar komen voor de samenleving.

Samengevat gaat het dus om de volgende oplossingen, gerelateerd aan het inburgeringsdoel en opleidingsniveau van de inburgeraar.

Inburgering Werkenden : Doelgroep	Passende oplossing
Hoog- en middenopgeleidenen	Staatsexamen NT2 Progr.II resp. Progr.I
Midden- en laagopgeleidenen	Geïntegreerde trajecten (MBO 1,2 of 3 + NT2/vaktaal)
Laagopgeleiden	Inburgeringsexamen Werk
Ongeschoolden (enkele jaren of geen basisschool; ongeletterden)	Inburgeringsexamen Werk of/incombinatie met AlfaNT2

Inburgering Werkzoekenden : Doelgroep	Passende oplossing
Hoog- en middenopgeleidenen	Staatsexamen NT2 Progr.II resp. Progr.I
Midden- en laagopgeleidenen	Geïntegreerde trajecten (MBO 1,2 of 3 + NT2/vaktaal); liefst gekoppeld aan Leer-werbaan
Laagopgeleidenen	Inburgeringsexamen Werk toegepast in de Re-integratie of werkervaringsplek; ook SW
Ongeschoolden (enkele jaren of geen basisschool; ongeletterden)	Inburgeringsexamen Werk of/in combinatie met AlfaNT2 of basiseducatie AlfaNT2

Amsterdam, januari 2007
S.J.Verhallen ITTA/UvA